

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟป่า

โทร. ๐ ๒๕๖๑ ๐๗๗๗ ต่อ ๑๓๔๔

ที่ทส ๐๔๐๔.๔๒๘/ ๒ ๗ ๘ ๕๔

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง มาตรการการแก้ไขปัญหาไฟป่า ปี ๒๕๖๒

เรียน รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทุกท่าน
 ผู้ตรวจราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทุกท่าน
 ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ - ๑๖
 ผู้อำนวยการกองทุกกอง
 ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการพิเศษผู้พิทักษ์อุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่า
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาทุกสาขา
 ผู้อำนวยการสำนักงานผู้ตรวจราชการกรม
 ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ
 หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน
 หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
 หัวหน้าศูนย์บริการประชาชน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ขอส่งมาตรการการแก้ไขปัญหาไฟป่า ปี ๒๕๖๒

มาเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ไฟป่า และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการแก้ไขปัญหาไฟป่า

สำนักบริหารงานกลาง
 เลขที่รับ ๗ ๕๐๒๗๘
 วันที่ ๒๘ พ.ย. ๒๕๖๑
 เวลา ๑๔.๑๙

ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
 รับที่ 4๖๖๖
 วันที่ 30/11/61
 เวลา ๙.๕๐

(นายจกคล้าย วรพงศธร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

☐ ทราบ ☐ ลงบันทึก ☐ ผชช.

☒ ทุกส่วน/ศูนย์ เพื่อทราบ

☐ ทุกส่วน/ศูนย์ เพื่อทราบและถือปฏิบัติ

☐ ทุกส่วน/ศูนย์ พิจารณา/ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

☐ มอบ.....

(นายอนุสรณ์ สุทธิวารินทร์กุล)

ผู้อำนวยการส่วนการเจ้าหน้าที่ รัชการราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานกลาง

๒๙ พ.ย. ๒๕๖๑

ทราบ/เวียน

(นายคมกริช เศรษฐบุบผา)

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

มาตรการการแก้ไขปัญหาไฟป่า ปี ๒๕๖๒
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ สภาพปัญหา

ไฟป่าเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการลดลงของพื้นที่ป่าอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลสถิติของการเกิดไฟป่าในประเทศไทย พบว่าไฟป่าที่เกิดขึ้นล้วนเกิดจากน้ำมือของมนุษย์แทบทั้งสิ้น ปัจจุบันระดับการเกิดไฟป่าในประเทศไทยมีความรุนแรงจนกลายเป็นปัจจัยที่รบกวนสมดุลของระบบนิเวศอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อสังคมพืช ดิน น้ำ สัตว์ป่า และสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ในป่า ตลอดจนชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งยังก่อให้เกิดวิกฤติมลพิษหมอกควัน ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งนี้สามารถสรุปผลกระทบอันเนื่องมาจากไฟป่าและหมอกควันได้ดังนี้

๑) ผลกระทบต่อสังคมพืช โดยไฟป่าจะทำลายลูกไม้ กล้าไม้เล็ก ๆ และไม้พื้นล่าง ทำให้เกิดการขาดช่วงของการสืบพันธุ์ทดแทนตามธรรมชาติ นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของป่า อีกทั้งยังทำให้การเจริญเติบโตของต้นไม้และคุณภาพของเนื้อไม้ลดลง

๒) ผลกระทบต่อดินป่าไม้ โดยเมื่อไฟป่าทำลายสิ่งปกคลุมดิน ทำให้ดินไม่สามารถอุ้มน้ำไว้ได้ เกิดการพังทลายได้ง่ายในฤดูฝน นอกจากนี้ยังทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง

๓) ผลกระทบต่อน้ำ โดยพื้นที่ที่เกิดไฟป่าขึ้นเป็นประจำ ทำให้ความสามารถในการดูดซับน้ำลดลง เมื่อฝนตกลงมาทำให้เกิดการไหลบ่าของน้ำอย่างรวดเร็ว เกิดเป็นน้ำท่วมหรือน้ำป่าไหลหลากอย่างฉับพลัน ส่วนในฤดูแล้งก็จะเกิดภาวะภัยแล้งอันเนื่องมาจากปริมาณน้ำในแหล่งน้ำและน้ำใต้ดินลดลง

๔) ผลกระทบต่อสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ในป่า โดยไฟป่าที่มีความรุนแรงจะเป็นอันตรายต่อชีวิตสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ในป่า ได้ทุกชนิด อีกทั้งยังทำลายแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ทำให้ประชากรและความหลากหลายของสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ในป่าลดลง

๕) ผลกระทบต่อทรัพย์สิน สุขภาพ และชีวิตของมนุษย์ โดยไฟป่าจะเผาผลาญทรัพย์สิน เรือกสวนไร่นาของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้ชายป่า และก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและชีวิต นอกจากนี้ หมอกควันไฟปายังก่อให้เกิดฝุ่นละอองขนาดเล็กซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพ อนามัย และชีวิตของมนุษย์โดยตรง

๖) ผลกระทบจากไฟป่าต่อเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยว โดยไฟป่าและหมอกควันไฟป่าทำให้ทัศนวิสัยเลวร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นหุบเขาประสบกับปัญหาหมอกควันอย่างรุนแรงในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนของทุกปี ทำให้ทัศนวิสัยในการบินต่ำ เครื่องบินไม่สามารถขึ้นลงได้ สร้างความเสียหายต่อการเดินทางและการท่องเที่ยว ทำให้รัฐต้องสูญเสียรายได้อย่างมากมหาศาล

๗) ผลกระทบ...

๗) ผลกระทบจากไฟป่าต่อสภาวะอากาศของโลก โดยจะสังเกตได้ว่าปัจจุบันสภาวะอากาศมีความแปรปรวนอย่างยิ่ง นำมาซึ่งวิกฤติการณ์ฝนแล้ง ฝนตกนอกฤดูกาล ภัยแล้ง อุทกภัย และวาทภัยมากขึ้น ทั้งนี้ นักวิทยาศาสตร์ทั่วโลกกำลังตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลก (Climate Change) ว่าเป็นผลมาจากการที่อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น (Global Warming) โดยมีไฟป่าและหมอกควันไฟป่าเป็นสาเหตุที่สำคัญสาเหตุหนึ่ง

ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนของทุกปี ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าว ความกดอากาศสูงได้แผ่ปกคลุมพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มักจะเกิดขึ้นอุณหภูมิผกผันตามระยะความสูงชนิดหนึ่ง เกิดจากการจมตัวของอากาศชั้นบน (Subsidence Inversion) ขณะที่อากาศจมตัวลงจะเกิดการอัดตัวของอากาศทำให้เกิดความร้อน จึงเป็นชั้นของอากาศที่มีอุณหภูมิเพิ่มขึ้น และอากาศในชั้นนั้นจะมีการทรงตัวดี (Stable Air) เกิดเป็นชั้นปิดกั้นหรือเก็บกักอนุภาคต่างๆ ที่ฟุ้งกระจายจากพื้นโลก ส่งผลให้ปริมาณฝุ่นละอองไม่สามารถลอยขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศที่สูงขึ้นและไม่สามารถแพร่กระจายออกไปได้ จึงเกิดการสะสมของฝุ่นละอองเป็นชั้นหนาขึ้นไปเรื่อย ๆ

ก่อให้เกิดสภาพฟ้าหาว มีหมอกควันปกคลุมและมีทัศนวิสัยต่ำกว่า ๑ กิโลเมตร และจากการติดตามสถานการณ์จุดความร้อน (Hotspot) ในประเทศไทย โดยดาวเทียม Aqua/Terra ระหว่างปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ พบว่าสัดส่วนการเกิดจุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ มีจำนวน ๘,๓๒๑ จุด ๓,๔๑๑ จุด และ ๒,๕๓๗ จุด ตามลำดับ ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหมอกควันเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ ๙ จังหวัด ปี ๒๕๖๒ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติเพื่อบริหารจัดการปัญหาหมอกควันที่อาจเกิดขึ้นในปี ๒๕๖๒ ต่อไป

สถานการณ์คุณภาพอากาศในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือในปี ๒๕๖๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึง ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ พบว่า ปริมาณฝุ่นละอองเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง สูงสุด มีค่าเท่ากับ ๒๓๓ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรที่จังหวัดลำปาง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๐ ช่วงเวลาเดียวกัน ปริมาณฝุ่นละอองมีค่าสูงสุดเท่ากับ ๒๓๗ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรที่จังหวัดลำปาง รายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า ๑๐ ไมครอนเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง ใน ๙ จังหวัดภาคเหนือ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

จังหวัด	ปริมาณฝุ่นละอองสูงสุด (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)			จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน		
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑
เชียงใหม่	๑๙๒	๑๕๓	๑๗๓	๒๖	๔	๑๔
ลำปาง	๒๓๓	๒๓๗	๒๓๓	๒๗	๒๕	๘
ลำพูน	๑๗๕	๑๓๑	๑๒๗	๑๐	๑	๒
เชียงราย	๓๑๗	๑๖๘	๑๔๑	๓๘	๕	๒
แม่ฮ่องสอน	๒๖๔	๑๗๘	๒๐๑	๒๕	๑๘	๑๖
น่าน	๑๗๖	๑๒๑	๑๗๑	๒๓	๓	๔
แพร่	๑๖๕	๑๔๒	๑๘๕	๑๘	๒	๓
พะเยา	๒๑๐	๑๓๓	-	๒๒	๑	๐
ตาก	๑๕๓	๑๗๒	๒๐๕	๑๒	๑๓	๑๕
รวม				๖๑	๓๘	๓๕

๑.๒ สาเหตุของปัญหา

สาเหตุการเกิดไฟฟ้าทั่วประเทศ โดยพบว่าสาเหตุการเกิดไฟฟ้า ส่วนใหญ่เกิดจากการเก็บหาของป่า รายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบสาเหตุการเกิดไฟฟ้าทั่วประเทศ (จำนวนครั้ง) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๑

ลำดับ	สาเหตุการเกิดไฟฟ้า	สัดส่วนสาเหตุการเกิดไฟฟ้า (%)			
		๒๕๕๕	๒๕๖๐	๒๕๖๑	เฉลี่ย
๑	หาของป่า	๖๒.๑๗	๗๒.๕๑	๗๑.๒๓	๖๘.๖๔
๒	ล่าสัตว์	๑๓.๗๕	๘.๑๔	๘.๓๑	๑๐.๐๘
๓	เผาไร่	๘.๓๔	๕.๕๔	๕.๗๖	๖.๕๕
๔	อื่น ๆ ได้แก่ อุบัติเหตุ ประมาท เลี้ยงสัตว์ การลักลอบทำไม้ นักท่องเที่ยว ความขัดแย้ง	๑๕.๗๐	๑๓.๘๑	๑๔.๗๐	๑๔.๗๔

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบสาเหตุการเกิดไฟฟ้า พื้นที่ ๔ จังหวัดภาคเหนือ (จำนวนครั้ง) ปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๑

ลำดับ	สาเหตุการเกิดไฟฟ้า	สัดส่วนสาเหตุการเกิดไฟฟ้า (%)			
		๒๕๕๕	๒๕๖๐	๒๕๖๑	เฉลี่ย
๑	หาของป่า	๖๔.๘๘	๘๐.๖๒	๗๕.๕๕	๗๕.๕๐
๒	ล่าสัตว์	๑๒.๕๔	๘.๕๓	๘.๕๘	๙.๘๕
๓	เผาไร่	๘.๗๐	๓.๖๔	๓.๘๐	๕.๓๘
๔	อื่น ๆ ได้แก่ อุบัติเหตุ ประมาท เลี้ยงสัตว์ การลักลอบทำไม้ นักท่องเที่ยว ความขัดแย้ง	๘.๘๘	๗.๓๑	๑๑.๖๓	๙.๒๗

๒. สถานการณ์

๒.๑ สถานการณ์ไฟฟ้าที่ผ่านมา

ผลการปฏิบัติงานดับไฟฟ้า และพื้นที่ถูกไฟไหม้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๑
ปรากฏดังนี้

ตารางที่ ๔..

ตารางที่ ๔ เปรียบเทียบการปฏิบัติงานดับไฟฟ้า และพื้นที่ถูกไฟไหม้ แยกรายภาคปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

พื้นที่	ปีงบประมาณ ๒๕๕๙		ปีงบประมาณ ๒๕๖๐		ปีงบประมาณ ๒๕๖๑	
	ดับไฟฟ้า (ครั้ง)	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	ดับไฟฟ้า (ครั้ง)	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	ดับไฟฟ้า (ครั้ง)	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)
ภาคเหนือ	๔,๕๕๐	๗๐,๖๐๒.๔	๓,๔๙๒	๖๐,๗๗๔.๓	๒,๖๘๕	๔๓,๔๓๗.๐
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑,๕๖๐	๒๖,๗๐๙.๓	๘๗๓	๑๐,๖๔๗.๗	๘๗๕	๙,๖๕๙.๑
ภาคกลางและตะวันออก	๕๓๒	๑๑,๐๘๒.๑	๒๖๕	๓,๓๖๘.๐	๑๖๗	๑,๖๓๒.๐
ภาคใต้	๒๐๔	๑๗,๕๐๒.๒	๒๐	๖๒๕.๐	๓๗	๕๘๘.๒
รวม	๖,๘๔๖	๑๒๕,๘๙๖.๐	๔,๖๕๐	๗๕,๔๑๔.๐	๓,๗๖๘	๕๕,๓๒๖.๓

สถานการณ์จุดความร้อน (Hotspot) จากดาวเทียม Aqua/Terra ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ ปรากฏดังนี้

ตารางที่ ๕ เปรียบเทียบการตรวจพบ Hotspots จากดาวเทียม Aqua/Terra ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

พื้นที่	ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (จำนวนจุด)	ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (จำนวนจุด)	ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (จำนวนจุด)
ภาคเหนือ	๕,๘๕๑	๒,๔๗๑	๑,๘๓๖
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑,๑๖๗	๔๑๙	๓๖๙
ภาคกลางและตะวันออก	๑,๒๑๕	๕๑๔	๓๒๖
ภาคใต้	๘๘	๗	๖
รวม	๘,๒๒๑	๓,๔๑๑	๒,๕๓๗

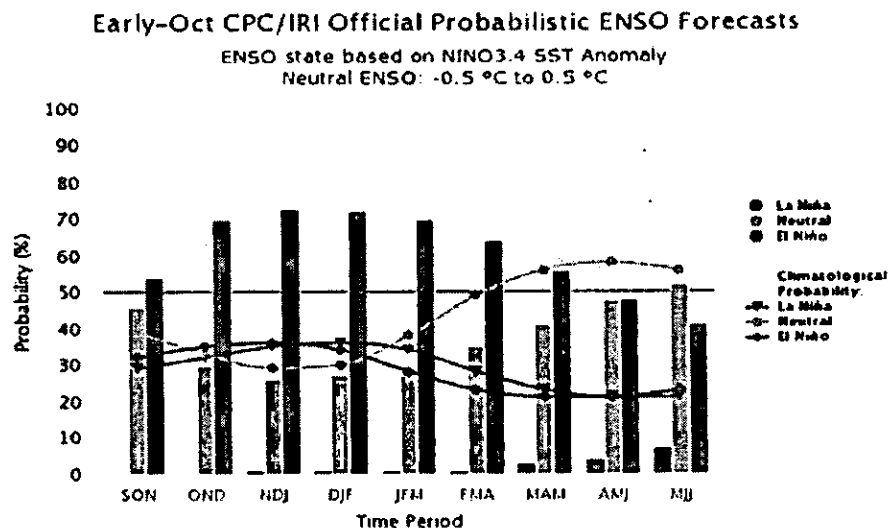
๒.๒ การคาดการณ์สถานการณ์ไฟป่าปี ๒๕๖๒

ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา รายงานสถานการณ์อุณหภูมิผิวน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิก เขตศูนย์สูตร ช่วงเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ปรากฏการณ์ ENSO มีสถานะเป็นกลาง อุณหภูมิผิวน้ำทะเลเฉลี่ย บริเวณตอนกลาง และด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร มีค่าสูงกว่าค่าปกติประมาณ ๐.๖ - ๐.๗ องศาเซลเซียส ส่วนด้านตะวันตก อุณหภูมิผิวน้ำทะเลเฉลี่ยมีค่าสูงกว่าปกติ ประมาณ ๐.๙ องศาเซลเซียส สำหรับอุณหภูมิผิวน้ำทะเลที่อยู่ลึกจากผิวน้ำลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร ยังคงมีค่าสูงกว่าค่าปกติ และขยายพื้นที่ออกไปด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร สำหรับระบบการหมุนเวียนบรรยากาศที่ระดับ ๘๕๐ hPa (ความสูงประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง) ลมตะวันตกที่ผิดปกติพัดปกคลุม ด้านตะวันตก บริเวณตอนกลาง และด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตร้อน และที่ระดับ ๒๐๐ hPa (ความสูงประมาณ ๑๑ กิโลเมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง) ลมตะวันออกที่ผิดปกติพัดปกคลุมบริเวณ ตอนกลาง และด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร ซึ่งจากอุณหภูมิผิวน้ำทะเล และระบบการ หมุนเวียนบรรยากาศในมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตรที่มีค่าใกล้เคียงค่าเฉลี่ยในช่วงเดือนกันยายน

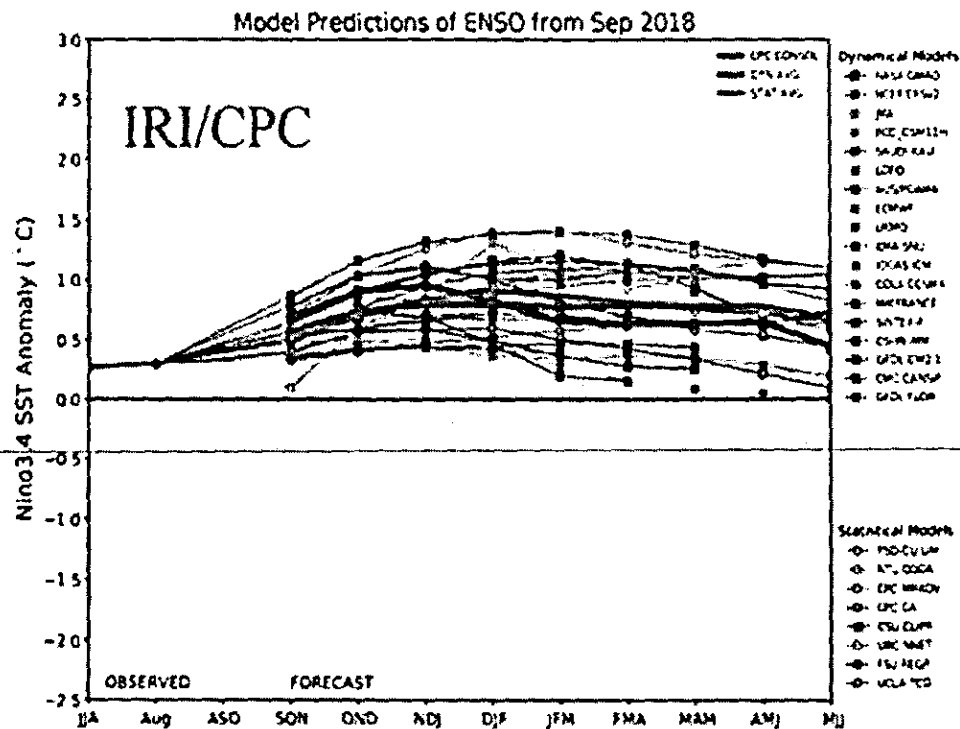
ต่อเนื่อง...

ต่อเนื่องมาจนถึงต้นเดือนตุลาคม ประกอบกับเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ และแบบจำลองเชิงพลวัต (รูปที่ ๑ และรูปที่ ๒) คาดว่าในช่วงเดือนตุลาคมไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ ปรากฏการณ์ ENSO จะยังคงสถานะเป็นกลาง (ไม่เป็นทั้งเอลนีโญ และลานีญา) และในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ ไปจนถึงกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีโอกาสมากขึ้นที่จะเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ

จากการคาดการณ์ของศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งตรงกับฤดูแล้งของประเทศไทย มีปัจจัยบ่งชี้ว่ามีโอกาสมากขึ้นที่จะเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ หรือสภาวะแห้งแล้งผิดปกติ ซึ่งจะส่งผลให้สถานการณ์ไฟฟ้าโดยรวมของประเทศไทย ในปี ๒๕๖๒ มีแนวโน้มรุนแรงมากกว่าปีที่ผ่านมา

รูปที่ ๑ ผลการคาดการณ์ปรากฏการณ์ ENSO ในช่วงเดือน กันยายน ๒๕๖๑ – พฤษภาคม ๒๕๖๒

รูปที่ ๒ ผลการติดตามและคาดการณ์อุณหภูมิพื้นผิวน้ำทะเลบริเวณตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร (บริเวณ Niño ๓.๔ (ละติจูด ๕°N - ๕°S และลองจิจูด ๑๗๐°W - ๑๒๐°W)) จากแบบจำลองเชิงพลวัต ของศูนย์พยากรณ์ต่างๆ

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อลดการเกิดไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
- ๓.๒ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควัน
- ๓.๓ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

๔. พื้นที่จังหวัดที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้า

สำหรับพื้นที่ที่มีความสำคัญและเสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้า แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ (จากจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้จำนวน ๖๕ จังหวัด) โดยจำแนกตามลักษณะเชื้อเพลิงในแต่ละสภาพป่า ดังนี้

- ๔.๑ พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้าสูง ๒๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง แพร่ น่าน ตาก อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร อุทัยธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา เลย ขอนแก่น อุดรธานี หนองบัวลำภู กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช และนราธิวาส

๔.๒ พื้นที่เสี่ยง...

๔.๒ พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่าปานกลาง ๒๘ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย นครสวรรค์ กาฬสินธุ์ นครพนม สกลนคร บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานีหนองคาย บึงกาฬ ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ชุมพร กระบี่ ตรัง และสตูล

๔.๓ พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่าต่ำ ๑๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยโสธร อำนาจเจริญ ตราด ระยอง ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา และสุราษฎร์ธานี

๕. พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน ๗๓ ล้านไร่ ดังนี้

๕.๑ พื้นที่เป้าหมายหลัก พื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวน ๒๕.๔๓ ล้านไร่ ตามแผนที่ได้รับ
การจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

๕.๒ พื้นที่เป้าหมายรอง พื้นที่ป่าอนุรักษ์นอกเหนือจากพื้นที่ป่า ข้อ ๕.๑ อีกประมาณ ๔๘ ล้านไร่

๖. มาตรการการแก้ไขปัญหาไฟป่า ปี ๒๕๖๒

๖.๑ มาตรการการประชาสัมพันธ์

๑) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เป็น
การจัดหน่วยประชาสัมพันธ์ออกไปพบปะประชาชนในลักษณะเคาะประตูบ้าน รดกระจ่ายเสียง หรือตาม
ช่วงเทศกาลงานประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน

๒) การเผยแพร่ความรู้ในรูปของการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม การจัดนิทรรศการ
ให้การศึกษา แจกจ่ายเอกสารและสิ่งตีพิมพ์

๓) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทุกแขนงโดยบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน
องค์กรทุกภาคส่วน

๔) รณรงค์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ไฟป่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนทราบ
ถึงแนวทางการป้องกันไฟป่า การแก้ไขปัญหาไฟป่า การระมัดระวังอันตรายจากไฟป่า และผลกระทบจากไฟป่า
โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และการท่องเที่ยว

๕) รณรงค์และขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชน/หมู่บ้าน และประชาชน
ในพื้นที่งดเว้นการจุดไฟใกล้บริเวณแนวเขตป่า

๖.๒ มาตรการการป้องกันไฟป่า

๑) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความรู้การนำเกษตรอินทรีย์ปลอดการเผา
การใช้เทคโนโลยีการเกษตรปลอดการเผา การจัดระเบียบการเผา การใช้ประโยชน์เศษวัสดุการเกษตร
และลดการเผาพื้นที่เกษตร นอกจากนี้ ยังรวมถึงการควบคุมการเผาในเขตชุมชน และสองข้างทาง

๒) ประสานการออกประกาศกำหนดเขตควบคุมไฟป่าในพื้นที่จังหวัดที่มีความเสี่ยง
ต่อการเกิดไฟป่า และกำหนดมาตรการในเขตควบคุมไฟป่าในแต่ละจังหวัด พร้อมประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่
ประกาศจังหวัดในช่วงฤดูไฟป่าอย่างต่อเนื่อง

๓) จัดทำแผนที่...

๓) จัดทำแผนที่จำแนกพื้นที่ในพื้นที่รับผิดชอบที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้า ๓ ระดับ เพื่อดัดตั้งไว้ประจำหน่วยงานสำหรับการวางแผนปฏิบัติงานควบคุมไฟฟ้า

๔) เตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานตามแผนระดมพลดับไฟฟ้าในสถานการณ์ปกติ สถานการณ์รุนแรง และสถานการณ์วิกฤติ (ภาคผนวก ๑ - ๓)

๕) การลาดตระเวนตรวจปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกลาดตระเวนตรวจหาไฟและตรวจปราบปรามการลักลอบจุดไฟเผาป่าในพื้นที่ ทั้งภาคพื้นดินและทางอากาศอย่างต่อเนื่อง กรณีที่พบการบุกรุกในพื้นที่ให้ดำเนินการจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด รวมทั้งให้มีการเพิ่มมาตรการอย่างเข้มงวดตามเส้นทางในป่า

๖) ตรวจสอบติดตามข้อมูล Hotspots เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานในพื้นที่รับผิดชอบ

๖.๓ มาตรการการจัดการเชื้อเพลิง

๑) การจัดทำแนวกันไฟ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อตัดความต่อเนื่องของเชื้อเพลิงในพื้นที่ที่มีความสำคัญและลดแหลมต่อการเกิดไฟฟ้า โดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กร ประชาชนทุกภาคส่วน

๒) การชิงเผาจัดการเชื้อเพลิงในทางวิชาการ ด้วยการเผาตามกำหนด (Prescribed Burning) ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้าเพื่อลดปริมาณและความต่อเนื่องของเชื้อเพลิง

๓) การลดปริมาณเชื้อเพลิง โดยการนำวัชพืชในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่ามาเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง ทำเป็นวัสดุเพื่อเพิ่มความร่วนซุยให้แกดิน ทำปุ๋ยหมัก หรือทำของประดับตกแต่ง เป็นต้น

๖.๔ มาตรการการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่า

๑) สร้างและประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างต่อเนื่อง

๒) จัดกิจกรรมเสวนา/เวทีเครือข่ายเพื่อระดมความคิดเห็นในการวางแผน กติกาของชุมชน และรวมไปถึงกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันของชุมชน

๓) ส่งเสริมให้มีการจัดทำ MOU ระดับท้องถิ่นเพื่อการแก้ไขปัญหาไฟป่า

๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่โดยเน้นบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการฝ่ายปกครอง คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ในการให้ความรู้และรณรงค์ควบคุมการเผาในพื้นที่ชุมชนและเกษตรกรรม

๖.๕ มาตรการการดับไฟฟ้า

๑) เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสำหรับปฏิบัติงานดับไฟฟ้า เครื่องมือ/อุปกรณ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีความพร้อมตลอดเวลา

๒) การปฏิบัติงานดับไฟฟ้าของหน่วยงานทุกหน่วยงานที่มีพื้นที่รับผิดชอบ โดยเน้นการเข้าถึงพื้นที่อย่างรวดเร็ว หันเหตุการณ์ ในลักษณะบูรณาการร่วมกัน

๓) จัดตั้งกองอำนวยการควบคุมไฟป่าขึ้นตามแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดำเนินการแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ เช่น พื้นที่

เป็นที่ตั้ง...

เป็นที่ตั้งพระตำหนัก พื้นที่ที่เป็นมรดกโลก พื้นที่ป่าพรุ เป็นต้น โดยดำเนินการจัดตั้งกองอำนวยการควบคุมไฟป่า ดังนี้

- (๑) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าเขาใหญ่ ๑ จังหวัดปราจีนบุรี (สบอ.๑)
- (๒) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี (สบอ.๓ สาขา)
- (๓) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าแก่งกระจาน (ป่าละอู) จังหวัดเพชรบุรี (สบอ.๓ สาขา)
- (๔) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าพรุควนเคร็ง จังหวัดนครศรีธรรมราช (สบอ.๕)
- (๕) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าพรุทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง (สบอ.๖)
- (๖) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าพรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส (สบอ.๖ สาขา)
- (๗) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าเขาใหญ่ ๒ จังหวัดนครราชสีมา (สบอ.๗)
- (๘) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าภูกระดึง จังหวัดเลย (สบอ.๘)
- (๙) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าพระตำหนักภูพาน จังหวัดสกลนคร (สบอ.๑๐)
- (๑๐) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี (สบอ.๑๒)
- (๑๑) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าตาก จังหวัดตาก (สบอ.๑๔)
- (๑๒) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าดอยตุง จังหวัดเชียงราย (สบอ.๑๕)
- (๑๓) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ (สบอ.๑๖)
- (๑๔) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ (สบอ.๑๖)
- (๑๕) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (สบอ.๑๖ สาขา)
- (๑๖) กองอำนวยการควบคุมไฟป่าพระราชวังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (สปฟ.)

โดยให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ในพื้นที่ที่ตั้งกองอำนวยการควบคุมไฟป่า กำหนดการจัดทำแผนการปฏิบัติงานของกองอำนวยการโดยการบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่ มีหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์เป็นหน่วยงานหลัก และให้หน่วยงานภาคสนามสังกัดสำนักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟป่า เป็นหน่วยงานสนับสนุน ซึ่งจะต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนทุก ๑๕ วัน ทั้ง ๑๖ กองอำนวยการควบคุมไฟป่า

๗. ตัวชี้วัด

๗.๑ ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้และมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและป้องกันไฟป่า และหมอกควันไฟป่าเพิ่มขึ้น

๗.๒ ชุมชนและเกษตรกรให้ความร่วมมือในการควบคุมการเผาในพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เกษตรเพิ่มมากขึ้น

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ มีมาตรการในการเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ไฟป่า ปี ๒๕๖๒ สามารถควบคุมไฟป่าให้อยู่ในวงจำกัดได้อย่างรวดเร็ว ก่อนที่ไฟป่าจะลุกลามกลายเป็นสถานการณ์รุนแรงและวิกฤติ

๘.๒ สถิติการเกิดไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ลดลง

๘.๒ องค์กรทุกภาคส่วน ประชาชนทั่วไป รับทราบปัญหาและผลกระทบอันเนื่องมาจากไฟฟ้า และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง

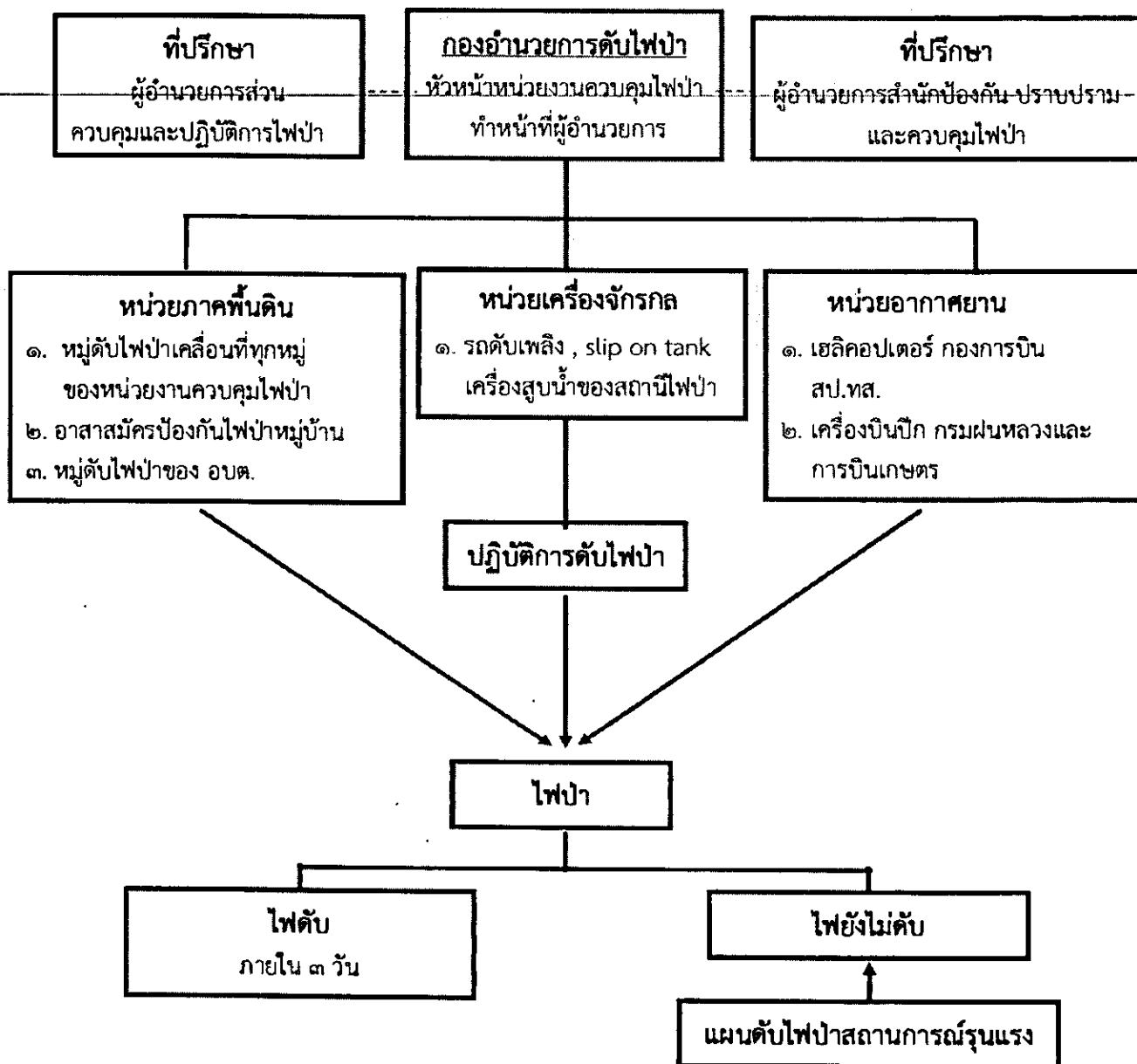
๘.๓ สามารถป้องกันและควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ป่ารอบเขตพระราชฐาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๔ การปฏิบัติงานควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ภาคผนวกที่ ๑
แผนระดมพลดับไฟป่าที่ ๑ สถานการณ์ปกติ

สถานการณ์

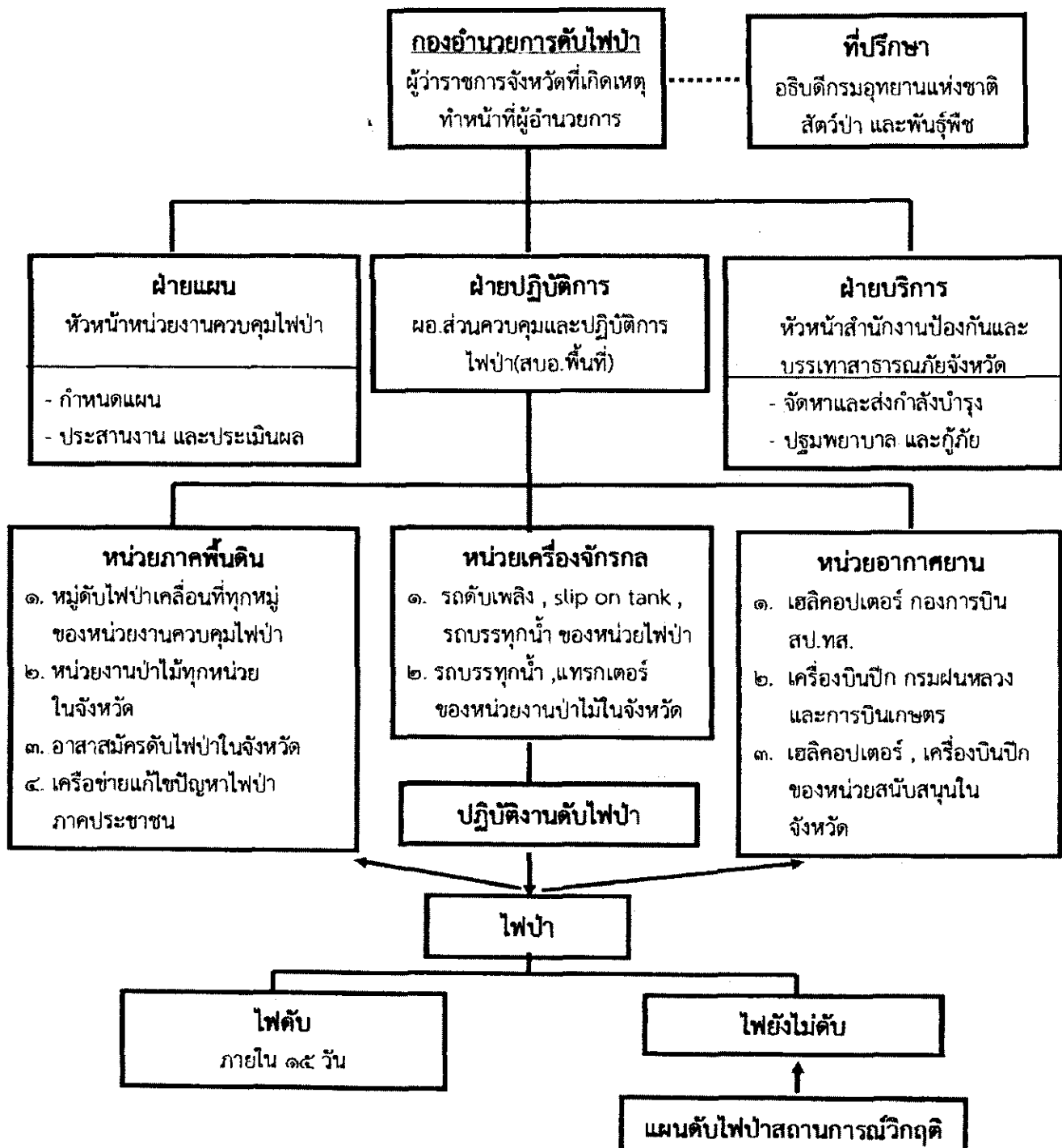
- ไฟป่าเพิ่งเกิดและถูกตรวจพบทันที หรือเพิ่งตรวจพบไฟป่าโดยไฟไหม้กลลามไปแล้วเป็นเนื้อที่ ไม่เกิน ๑๐๐ ไร่

ภาคผนวกที่ ๒

แผนระดมพลดับไฟฟ้าที่ ๒ สถานการณ์รุนแรง

- สถานการณ์** - เพิ่งตรวจพบไฟฟ้า โดยไฟได้ลุกลามไปแล้วเป็นเนื้อที่มากกว่า ๑๐๐ ไร่
หรือตรวจพบไฟแล้วดับไฟด้วยแผนระดมพลดับไฟฟ้าในสถานการณ์ปกติ
แต่ไม่สามารถควบคุมไฟได้ภายในเวลา ๓ วัน

ภาคผนวกที่ ๓
แผนระดมพลดับไฟฟ้าที่ ๓ สถานการณ์วิกฤติ

